

הלכות חמץ ומצה פרק ד

פרק ד

לא יראה ולא ימצא

כל חמץ שלו עובר עליו

א.

כתוב בתורה "לא יראה לך חמץ" (שמות י"ג:ט). יכול אם טמן אותו, או הפקיד אותו ביד גויים, לא יהיה עובר עליו, תלמוד לומר "שאור לא ימצא בבתיכם" (שמות י"ב:ט), אפילו הטמינו או הפקידו.

יכול לא יהיה עובר אלא אם כן היה החמץ בביתו, אבל אם היה רחוק מביתו, בשדה או בעיר אחרת, לא יהיה עובר, תלמוד לומר "בכל גבולך" (שמות י"ג:ט), - בכל רשותו.

יכול יהיה חייב לבער מרשותו חמץ של גוי או של הקדש, תלמוד לומר "לא יראה לך", - שלך אין אתה רואה, אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה:

ב.

הא למדת שחמץ של ישראל אם הניחו ברשותו, אפילו טמון, אפילו בעיר אחרת, ואפילו מופקד ביד גויים - הרי זה עובר משום "לא יראה" ו"לא ימצא".

וחמץ של הקדש או של גוי שהיה אצל ישראל, אפילו היה עמו בבית - הרי זה מותר, מפני שאינו שלו.

ואפילו היה של גר תושב שיד ישראל שולטת עליו - אין כופין אותו להוציא
החמץ מרשותנו בפסח.

לעשות מחיצה

אבל צריך לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים בפני חמצו של גוי, שמא
יבוא להסתפק ממנו.

אבל של הקדש אינו צריך, מפני שהכל פורשין מן ההקדש, כדי שלא יבוא
לידי מעילה:

גוי שהפקיד חמץ אצל ישראל

ג.

אחריות

גוי שהפקיד חמצו אצל ישראל,

אם קיבל עליו ישראל אחריותו שאם אבד או נגנב ישלם לו דמיו - הרי
זה חייב לבערו, הואיל וקיבל עליו אחריות נעשה כשלו.

ואם לא קיבל אחריות - מותר לקיימו אצלו, ומותר לאכול ממנו אחר
הפסח, שברשות הגוי הוא:

ד.

גוי אלם שהפקיד חמצו אצל ישראל. אם יודע הישראלי שאם אבד או נגנב
מחייבו לשלמו, וכופהו ואונסו לשלם - אף על פי שלא קיבל אחריות הרי זה
חייב לבערו, שהרי נחשב כאילו הוא שלו מפני שמחייבו האנס באחריותו:

ישראל שהרהין אצל גוי

ה.

ישראל שהרהין חמצו אצל הגוי,

אם אמר לו, "אם לא הבאתי לך מעות מכאן ועד יום פלוני קנה חמץ זה מעכשיו" - הרי זה ברשות הגוי, ואותו החמץ מותר לאחר הפסח, והוא שיהיה הזמן שקבע לו קודם הפסח.

ואם לא אמר לו "קנה מעכשיו", נמצא אותו החמץ כאילו הוא פיקדון אצל הגוי, ואסור בהננייה לאחר הפסח:

מכירת חמץ לגוי

1.

ישראל וגוי שהיו באין בספינה, והיה חמץ ביד ישראל, והגיעה שעה חמישית - הרי זה מוכרו לגוי או נותנו לו במתנה, וחוזר ולוקחו ממנו אחר הפסח.

ובלבד שיתננו לו מתנה גמורה:

2.

אומר הוא ישראל לגוי, "עד שאתה לוקח במנה בוא וקח במאתים", "עד שאתה לוקח מגוי בוא וקח מישראל", "שמא אצרך ואקח ממך אחר הפסח".

על תנאי

אבל לא ימכור לו ולא יתן לו על תנאי,

ואם עשה כן - הרי זה עובר על **בל יראה ובל ימצא**:

תערובת חמץ בבל יראה

ח.

תערובת הראוי לאכילה עובר

תערובת חמץ עוברין עליה משום **בל יראה ובל ימצא**, כגון המורייס, וכותח הבבלי, ושיכר המדי, שעושין אותו מן הקמח, וכל כיוצא באלו מדברים הנאכלים.

אבל דבר שיש בו תערובת חמץ ואינו ראוי לאכילה - הרי זה מותר לקיימו בפסח:

ט.

כיצד? עריבת העבדנין שנתן לתוכה קמח ועורות, אפילו נתנו שעה אחת קודם שעת הביעור - הרי זה מותר לקיימו.
ואם לא נתן העורות, ונתן הקמח,
קודם שלשה ימים לשעת הביעור - מותר. שהרי נפסד והבאיש,
תוך שלושה ימים - חייב לבער:

י.

וכן הקילור, והרטייה, והאספלנית, והתריאק, שנתן לתוכן חמץ - מותר לקיימן בפסח, שהרי נפסדה צורת החמץ.

פת שעניפשה

הפת עצמה שעניפשה ונפסלה מלאכול הכלב, ומלוגמא שנסרחה - אינו צריך לבער:

יא.

בגדים שכיבסו אותן בחלב חיטה, וכן ניירות שדיבקו אותן בחמץ, וכל כיוצא בזה, מותר לקיימן בפסח, ואין בהן משום "לא יראה" (שמות י"ג:ז') ו"לא ימצא" (שמות י"ב:ט'), שאין צורת החמץ עומדת:

דבר שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כלל, או שאינו מאכל כל אדם, כגון התריאק וכיוצא בו - אף על פי שמותר לקיימו, אסור לאכלו עד אחר הפסח.

ואף על פי שאין בו מן החמץ אלא כל שהוא - הרי זה אסור לאכלו: